

>> Maria Mercader. (Foto: SEBASTIÀ GODAY)

«No se advertía el eco de un remoto
clima celeste.
En la figura del etéreo visitante,
Veíamos tan sólo
Una luz virgen, pétalo voluptuoso
toda ella,
Que ondulaba en sus manos bajo la
sonrisa insegura,
Como si temiera a la tierra.»

LUIS CERNUDA, *Invocaciones*

Maria Mercader, atzurant-nos d'or

Text > SEBASTIÀ GODAY

Encara que enfrontar-se a un quadre de Maria Mercader exigeix la paret d'una galeria d'art, ella els treballa d'ajaguts al terra del seu taller, des d'un punt de vista que en comptades ocasions el visitant pot investigar si no és en peces com *Piscina*, que és un receptacle metàl·lic amb el fons pintat, a l'estil de Maria Mercader, curullat d'aigua que fa de mirall i transmet, just, la sensació de vibració còsmica, en la línia del Cernuda de «cristales como cielos». Aquesta *Piscina* horitzontal pot ser titllada d'escultura plana amb no gaire precisió, però remet a com s'han concebut les seves obres de gran format, que a la galeria o al museu ens envolten verticalment. Uns grans panells construïts de plafons, gairebé tots sense títol, que ens duen

>> Omplint d'aigua la peça *Piscina*, el setembre de 2020 a Torroella de Montgrí. (Foto: EUGENI PRIETO)

Ens citem al seu estudi taller a Celrà, on viu, tot i que és nadiua de la Bisbal d'Empordà (1969). Fa una tarda primaveral, extemporània, de final de gener sense fred, i mentre parlem comença a manifestar-se la celèstia polida, diamantina, en un firmament inabastable. També hi juga la lluna decreixent. Ens coneixem poc, però m'agrada que al seu estudi ordenat s'amunteguin llibres de poesia i llibres que suporten i enriqueixen la vertebració conceptual que ella, Maria Mercader, ja porta d'origen, i que després d'anys encara desenvolupa i experimenta quadre a quadre, plafó a plafó, en unes obres contundents de gran format. La itinerància de les Exposicions Viatgeres, auspiciada per la Diputació de Girona sota l'epígraf «El món com a meditació», ha recorregut les comarques gironines proposant pensament, sensacions, rictus alegrois (o no tant) al públic i, segur, confirmant que hi ha un altre circuit d'artistes als quals no els calen centenaris de naixença o defunció per esdevenir, tot d'un plegat, visitables.

inexorablement —i si no és exactament així?— als firmaments vistos i somiats en nit clara, o que ens condueixen delicadament a l'exploració telescòpica de grans instruments vertebrats sobre vidres E6, nebuloses i vies làcties desconegudes, plans de foscuries blaves que s'obren pas entre cels i firmaments allunyadíssims apresos en fotografies d'altíssima resolució del *Hubble* entre Martes sense regles, i els in comptables cossos celestes que els astrònoms de sempre han imaginat, anomenat i darrerament, calculat. Sí, l'infinit es delata en un quadre de 250 × 200 centímetres que pot ser un cel més o menys fictici, o una elucubració estètica d'una artista purament agradable o, com creiem, una provocació a endinsar-nos amb tots els sentits i fragàncies en la grandiositat del misteri de la creació i de la vida de la seva iconografia. Maria Mercader percep en els més grans científics, artistes i poetes l'esforç superior per obrir-se pas

>> *El fons de Piscina*. (Foto: EUGENI PRIETO)

al *saber*. I ella preguntaria: «Quin saber? De qui? Llegit, llepat, reflexionat?».

Amb pigments blaus, amb capes i veladures, amb grumolls vitals d'altres colors, amb l'ajuda de la refulgència del pa d'or, amb la cimentació dels ocres tel·lúrics, amb l'atzar imposat per les taques meteòriques, amb geometries trencadisses, amb grafismes de gargot sense gramàtica, al dessota de les superfícies més explorades dels paisatges (empordanesos?) en voga, amb la mà de qui sap que no tot es decanta cap a un costat o l'altre, Maria Merca-

der s'expressa quadre a quadre, mida a mida («Materia y sentidos | como siempre alivian», altre cop Cernuda).

Enfrontem-nos a un quadre no gaire gros, però sí representatiu del seu treball: *Així a la Terra com es fa en el cel: l'Empordà. Palau del vent, mirall del cel*, en el qual, a primera vista, apareix la profunditat infinita del firmament, amb la llum dels blaus marcant i indicant inabastables vastituds (el cel, vaja), tot puntuat a manera de mapa dels estels per retalls multiformes de pa d'or, de punts de llums celestials. Cap a l'orient

del quadre, tres conjuncions de matèria àuria es vertebren per mitjà d'un triangle delicadíssim sense rugositats ni viarany, potent i delicat, aparentment isòsceles, amb tres vèrtexs plens de virior vital acompanyats d'unes notes en què es pot llegir: «LABSIB AL», «SEREUGIF» i «SEIRUPME», i amb un mirallet a la mà, «LA BISBAL», «FIGURES» I «EMPÚRIES».

El *Sense títol (C)*, de 150 x 220 centímetres, és un gran format en blau construït per sis plafons que per un costat semblen sis elements que formen una unitat, però vistos a poc a poc mostren rivets independents, uns interstícis per on s'escolen llengots d'or i aflüències de blau que proporcionen al centre dels sis plafons conjuntats un cercle o una esfera d'un blau més pàl·lid, més lleuger. A la part superior del quadre, es pot fer una altra mirada a un altre cercle pàl·lid més ample, d'altres geografies còsmiques, o des dels interstícis on ragen efluvis de nit, de foscúria. Qui ho sap?

>> *Sense títol*, 2014, mixta sobre fusta en vuit plafons, 200 x 220 cm.

(Foto: ARXIU MARIA MERCADER)

>> *Així a la Terra com es fa en el cel: l'Empordà. Palau del vent, mirall del cel*, 2018, mixta sobre fusta, 80 x 80 cm.

(Foto: RAFAEL BOSCH)

>> *Sense títol*, 2020, mixta sobre fusta, 80 x 80 cm. (Foto: ARXIU MARIA MERCADER)

El *Sense títol (A)*, de 80 × 80 centímetres, defuig els colors celestes marca de la casa i se centra, potser, en afers més tel·lúrics o, potser, de la vida humana, perquè s'hi pot alliberar la imaginació del públic: és la revisió d'una placa de pa d'or precisada per un microscopi imaginari? Pot ser un al·legat visual de la vida d'un embrió humà des de la gènesi fins al fetus format a la banda superior esquerra del quadre, en un bany amniòtic entre foscúries i sangs uterines amb tota mena de prescripcions i grafies? O és una delicada bellesa mercaderiana plena de llums per il·luminar les nostres ombres? Darrere la superfície, tot.

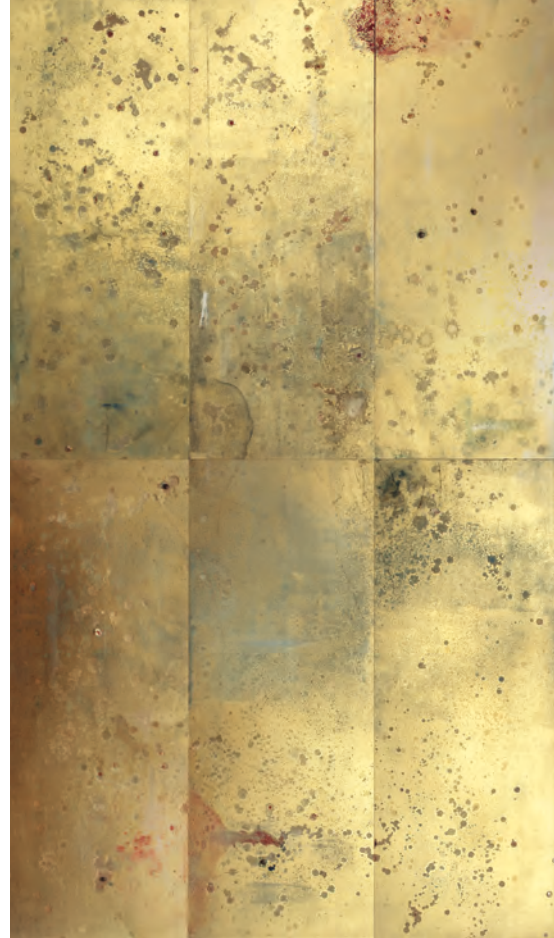
Arribar a aquestes obres demana un coneixement previ de Mercader: el taller del pare ebenista, l'escola, les anades i vingudes pels voltants iniciàtics de la Bisbal, la lectura constant de poesia i assaig..., capes i capes barrejades amb les seves percepcions des de nena fins a dona, amb el respecte per a la natura, amb el que l'envoltava més el cotó fluix de l'espiritualitat que sempre acomoda la seva percepció; un ferri aprenentatge social aclimatat bàsicament a l'entorn empordanès i tocs subtils d'humor.

>> *Sense títol*, 2019, mixta sobre fusta en sis plafons, 150 × 220 cm. (Foto: RAFAEL BOSCH)

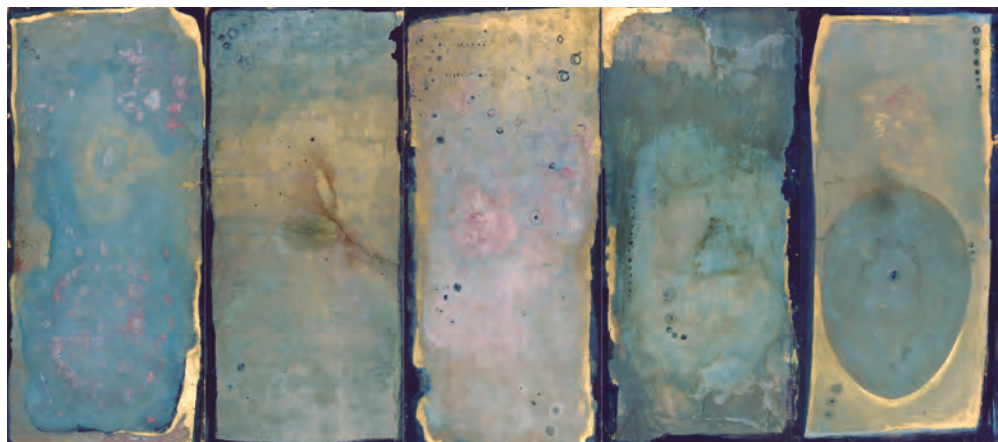
Mercader va pertànyer des d'un principi al grup d'artistes que va posar fi al seu periple intel·lectual amb la gran instal·lació *Incerta via* a la Casa de Cultura de Girona. Allà, tots junts i després d'anys de preparació teòrica (reunions amb ús primordial de la paraula, de la conversa, de l'intercanvi d'idees) i trobades per perfilar l'aparença de la instal·lació signada sense protagonismes, van plasmar la cultura dels llibres, la llum, les ombres, la construcció, les ones, l'Univers, la projecció, entre altres coses. Hi van interactuar per transitar pel cor i l'ànima de tot el grup d'artistes —vitalment incerts— sense cap signatura personal, sense egos cridaners, amb una discussió constructiva prèvia mitjançant reunions i projectes encaminats a convergir des de postures artístiques ben diferenciades. De fet, tot un prodigi artístic.

La Maria em sorprèn amb la seva coneixença del món medieval, de la literatura, que, avui dia, és poc llegida, i que ha donat cos al nostre català. Ens lamentem que aquest aviat haurà de rebre respiració assistida, i també em sorprèn amb els noms que ha posat als seus fills: Otger i Aurembiaix, reivindicant un temps passat en el món d'avui, ple de monstres anomenats influenciadors que esborren i esborren sense misericòrdia una cultura creativa en nom de l'estupidesa universal. També m'explica la seva col·laboració amb la fira Indilletres de la Bisbal. I prenem te,

>> *Daurat connubium*, 2020, mixta sobre fusta en sis plafons, 250 × 150 cm. (Foto: RAFAEL BOSCH)

pausadament, desitjant sentir la música de la pluja. Se'ns fa de nit, però no plou, i en treure el quadre del taller a la terrassa per retratar-la per a aquest article, abans que el blau del cel es torni blau de Prússia, el quadre li transfereix or a les mans; l'atzur de l'atzar medita en «un món eternament pressentit» (Cernuda).

>> *Els set dons de l'esperit*, 2012-2013, mixta sobre fusta en 5 plafons de 120 × 50 cm. (Foto: RAFAEL BOSCH)

Per saber-ne més

<<https://www.youtube.com/watch?v=4IVISE9eBak>>
<<https://incertavia.art>>